

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) : ทางรุ่งหรือทางร่วงของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย ?
ASEAN Economic Community (AEC): Survive or Thrive for Thai Agricultural
Financial Institutions?

ปะการัง ชื่นจิตร์¹
Pakarang Chuenjit

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัจจัยที่เป็นผลกระทบในเชิงบวกหรือโอกาส และปัจจัยที่เป็นผลกระทบในเชิงลบหรืออุปสรรคต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย อันเกิดจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจในรูปแบบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ ASEAN Economic Community (AEC) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ประเทศไทยต้องเผชิญ บทความนี้ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง บทนำ จะกล่าวมาให้เห็นถึงที่มา ความสำคัญ และความจำเป็นในการศึกษาปัจจัยผลกระทบที่มีต่อสถาบันการเงินภาคเกษตร ในส่วนที่สอง จะเป็นการอธิบายให้เห็นภาพผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยจากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งในด้านของฐานลูกค้า และด้านของคู่แข่งในตลาด โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และในส่วนสุดท้าย เป็นการสรุปปัจจัยผลกระทบต่าง ๆ ที่สถาบันการเงินภาคเกษตรควรต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เพื่อช่วยให้สถาบันดังกล่าวยังคงเป็นเสาหลักให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศไทยได้อย่างมั่นคง ผลจากการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่งผลต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรทั้งในเชิงบวกที่อาจเป็นทางรุ่งในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการขยายโอกาสและต่อยอดทางธุรกิจ ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลในเชิงลบหรือทางร่วงของสถาบันการเงินภาคเกษตรด้วยเช่นกัน จากมิติของคู่แข่งทางธุรกิจ รวมทั้งมิติของลูกค้าเกษตรกรที่ต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงหลายประการ ดังนั้น สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน อันจะเป็นส่วนหนึ่งที่ตอบคำถามได้ว่า ภายใต้สถานการณ์ใหม่ที่ต้องเผชิญนั้น สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยจะเดินได้เพียงภายใต้ทางรอด หรือจะพัฒนาไปสู่ทางรุ่งได้ในอนาคต

คำสำคัญ : ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, สถาบันการเงินภาคเกษตร

¹ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

This article attempts to discover the impact of ASEAN Economic Community (AEC) in Thai agricultural financial institutions. The author identifies opportunities as well as threats within the new environment of Thai agricultural financial institutions. There are three parts, the first part is an introduction that depicts the background and significance of the topic. The following part is the explanation about effects of ASEAN Economic Community (AEC) in Thai agricultural financial institutions in two aspects, the customer and the competitor of these institutions. Thus the last one is a conclusion. The results from documentary show that The ASEAN Economic Community (AEC) has positive impacts on agricultural financial institutions in Thailand, especially for business expansion. At the same time, it also has the negative sides, from both competitors and customers, for these institutions as well. Therefore, Thai agricultural financial institutions should adapt to the current situations in an appropriate way. This is the key factors to determine that Thai agricultural financial situations will survive or thrive among new environment.

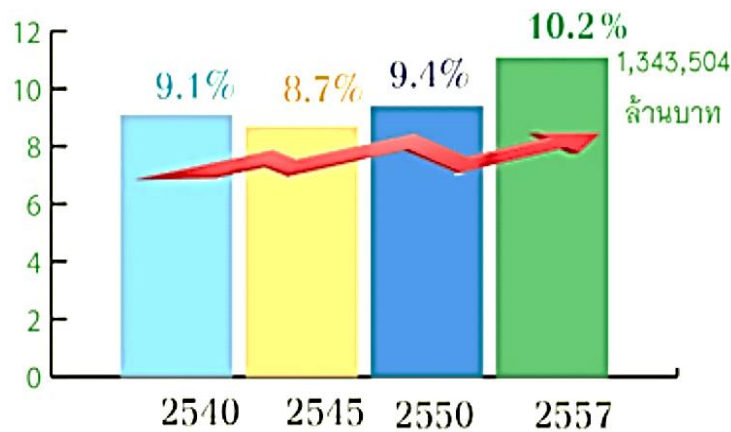
Keywords : ASEAN Economic Community, AEC, Agricultural Financial Institution

ส่วนที่ 1 : บทนำ

ก่อนที่จะศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจถึงบทบาทของสถาบันการเงินภาคเกษตรที่มีต่อสังคมไทยก่อน โดยในส่วนนี้จะอธิบายว่าสถาบันการเงินภาคเกษตรมีความสำคัญอย่างไร? และเกี่ยวข้องกับการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างไร?

1.1 สถาบันการเงินภาคเกษตรมีความสำคัญอย่างไร?

ภาพที่ 1 ร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรรวมทั้งประเทศ

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2558)

■ ภาคเกษตรเป็นภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย

ภาคเกษตรนับเป็นภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากมีการจ้างแรงงานสูงถึง 11.27 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 30 ของผู้มีงานทำทั้งประเทศ ภาพดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ภาคเกษตรยังคงมีความสำคัญกับชีวิตของประชากรจำนวนมากในฐานะที่เป็นแหล่งสร้างรายได้ที่สำคัญให้กับครัวเรือนจำนวนมาก รวมถึงเป็นแหล่งจ้างงานแหล่งใหญ่ของประเทศไทย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของภาคเกษตรในมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ แม้ว่าจะมีเพียงประมาณร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั้งหมด แต่กลับพบว่าสัดส่วนของภาคเกษตรกลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ นับแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา

■ เกษตรกรไทยส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาสถาบันการเงินภาคเกษตรในการดำรงชีพ

เมื่อพิจารณาจากลักษณะทางประชากรของเกษตรกรไทยจะพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนไม่สูงนักและมีรายได้ที่ไม่แน่นอน ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาที่สั่งสมมาอย่างยาวนานของเกษตรกรไทย คือการที่กิจกรรมทางการเกษตรส่วนใหญ่ยังต้องพึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ หากสภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย จะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์พืชผลทางการเกษตรออกสู่ตลาดมีไม่เพียงพอในการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทย

เมื่อกล่าวถึงสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย จะพบว่ามีความหลากหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบของธนาคาร สหกรณ์ รวมไปถึงการรวมกลุ่มทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ ข้อความในส่วนต่อไปนี้จะอธิบายให้เห็นว่า สถาบันการเงินภาคเกษตรมีความสำคัญอย่างไร เหตุใดจึงต้องให้ความสนใจถึงปัจจัยที่กระทบต่อความเป็นความตายของสถาบันการเงินภาคเกษตรเหล่านั้นด้วย โดยรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

ด้วยเหตุนี้ เกษตรกรไทยจึงต้องพึ่งพาสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายภายในครัวเรือน ข้อมูลจากสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2557) พบว่าแหล่งกู้ยืมเงินส่วนใหญ่ของครัวเรือนเกษตรยังเป็นแหล่งจากสถาบันการเงินประมาณร้อยละ 90 โดยเมื่อพิจารณาแหล่งกู้เงินในสถาบันการเงินนั้นจะเห็นว่า แหล่งกู้หลักของเกษตรกรและแหล่งเงินกู้ที่มีสัดส่วนสูงที่สุด คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งจัดเป็นสถาบันการเงินภาคเกษตรรายหลักของไทย รองลงมา คือ กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์ ซึ่งเป็นสถาบันการเงินภาคเกษตรที่ไม่ใช่ธนาคาร ภาพสถานการณ์ข้างต้นสะท้อนให้เห็นชัดเจนว่า สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐนับเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยซึ่งมีรายได้ไม่สูง รายได้ไม่แน่นอน ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ได้

1.2 สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยเกี่ยวข้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนตัว?

การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก่อให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค และมีความเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่เว้นแม้แต่ภาคการเงินการธนาคารซึ่งได้รับผลจากรูปแบบการรวมตัวทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน ข้อความในส่วนนี้จะอธิบายเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ว่ามีผลกระทบหลักต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยอย่างไร

- การเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจในภูมิภาคผ่านการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้ดำเนินงานด้าน ต่าง ๆ ของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่

การมีระบบเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงถึงกันทั่วโลก (Economic interconnectedness) นับเป็นแนวโน้มด้านเศรษฐกิจของโลกที่สำคัญในอนาคต (Megatrend) เศรษฐกิจที่เชื่อมต่อกันระหว่างประเทศ หรือระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของระดับการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศที่มีความเสรีมากขึ้น (KPMG, 2013) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งมีแนวโน้มจะเป็นผู้ส่งออกมากขึ้นเป็นร้อยละ 39 ในปี ค.ศ. 2030 ดังแสดงในภาพที่ 2 กระแสแนวโน้มดังกล่าวแผ่ขยายเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของไทยด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 2 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านการค้าและการลงทุน

ที่มา: KPMG (2013)

การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ซึ่งเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2558 นับเป็นความพยายามที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกในอนาคต ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของการจัดทำข้อตกลงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ ทำให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนต้องเร่งแสดงบทบาทการรวมกลุ่มอย่างมั่นคงและแน่นแฟ้นมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา รวมทั้งปรับปรุงกระบวนการและวิธีการดำเนินงานระหว่างกันให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการแข่งขันทางการค้าและการแข่งขัน เพื่อดึงดูดการลงทุนซึ่งมีความรุนแรงมากขึ้น และมีแนวโน้มจะถ่ายโอนไปสู่ประเทศเศรษฐกิจใหม่อื่น ๆ มากขึ้น เช่น จีน อินเดีย บราซิล เป็นต้น

เป้าหมายหลักของการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC Blueprint ประกอบไปด้วย 4 ประการดังแสดงให้เห็นในภาพที่ 3 ได้แก่ 1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน โดยเน้นการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมือระหว่างกันอย่างเสรี 2) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง โดยเน้นการดำเนินงานนโยบายการแข่งขัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และพลังงาน 3) การเป็นภูมิภาคที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน โดยเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการขยายตัวของ SMEs ให้ความช่วยเหลือแก่ สมาชิกใหม่ (CLMV) เพื่อช่วยลดช่องว่างของระดับการพัฒนา และ 4) การเป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์ โดยเน้นไปที่การจัดทำเขตการค้าเสรี (Free-Trade Area: FTA) และการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่เจรจา

ภาพที่ 3 แผนงานสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2554)

การเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใต้แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC Blueprint ส่งผลโดยตรงต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยในภาพรวมหลายประการ โดยประเด็นหลักคือในด้านของฐานลูกค้าและด้านคู่แข่ง ทั้งนี้ในส่วนของลูกค้า อาจเกี่ยวข้องโดยตรงกับเกษตรกรทั้งภายในและนอกประเทศ ซึ่งจัดเป็นลูกค้ารายหลักของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย และในส่วนของด้านคู่แข่งทางการค้าซึ่งอาจเพิ่มขึ้นจากการเชื่อมต่อทางเศรษฐกิจเข้าด้วยกัน ทำให้สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น โดยรายละเอียดจะกล่าวถึงในส่วนต่อไป

ส่วนที่ 2 : ผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย

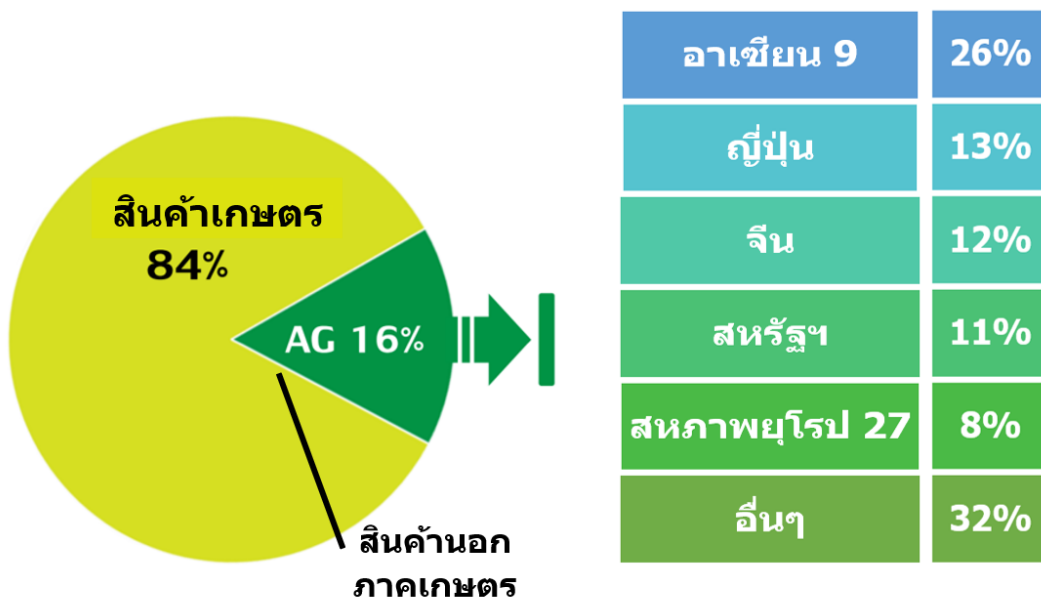
ดังที่ได้กล่าวในส่วนที่แล้วว่าการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย ในส่วนนี้จะอธิบายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในสองด้านหลัก ได้แก่ ด้านฐานลูกค้า และด้านคู่แข่งทางการค้า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อฐานลูกค้าของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย

- การเป็นตลาดการและฐานการผลิตเดี่ยวมีผลต่อฐานลูกค้าของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น

ภาคการเกษตรนับเป็นหน่วยเศรษฐกิจหน่วยหนึ่งที่มีบทบาทในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยบทบาทหลักของภาคการเกษตรในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ ด้านการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดี่ยว และการมีบทบาทในเรื่องของความร่วมมือด้านอาหาร เกษตร และป่าไม้ การที่ภาคการเกษตรมีบทบาทในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาจส่งผลทั้งในเรื่องของการเพิ่มโอกาสและเพิ่มข้อจำกัดให้กับเกษตรกรซึ่งเป็นลูกค้าหลักของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

ภาพที่ 4 สัดส่วนการส่งออกสินค้าทั้งหมดและสินค้าเกษตรของไทยไปยังคู่ค้าสำคัญในปี 2559

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2559)

การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ประชากรของไทยกว่า 65 ล้านคน (ตามข้อมูลจากประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560) จะเข้าสู่ฐานของประชากรอาเซียน ซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบ 600 ล้านคน (ส่วนอาเซียน สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2559) เปรียบเสมือนครอบครัวเดียวกันที่มีความเสรีของระบบตลาดการค้าและการลงทุนมากยิ่งขึ้น อาจส่งผลในด้านของการสร้างโอกาสให้กับภาคเกษตรในไทยในการขยายตลาดไปสู่ตลาดอาเซียน ซึ่งเป็นตลาดคู่ค้าสินค้าการเกษตรที่จะมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคต จากสัดส่วนสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับตลาดคู่ค้าสำคัญ เช่น ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา อาเซียน และตลาดอื่น ๆ จากภาพที่ 4 สะท้อนให้เห็นว่า อาเซียนเป็นประเทศคู่ค้าที่มีสัดส่วนสูงที่สุดในบรรดาคู่ค้าสำคัญทั้งหมดของไทยในปัจจุบัน ดังนั้นการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในแง่หนึ่งอาจเป็น

ปัจจัยสร้างโอกาสในการเปิดตลาดใหม่ ให้สินค้าในภาคการเกษตรของไทยขยายไปสู่ตลาดอาเซียนได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยควรพิจารณากลุ่มลูกค้าเกษตรกรด้วยเช่นกันว่าเป็นเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตรในสินค้าการเกษตรประเภทใด เนื่องจากสินค้าการเกษตรแต่ละตัวมีโอกาสเติบโตในตลาดอาเซียนมากน้อยแตกต่างกัน เช่น กรณีสินค้าข้าว ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ซึ่งศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2555) ได้ศึกษาผลกระทบจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อภาคการเกษตรของไทย เพื่อประเมินผลกระทบจากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อสินค้าเกษตรของไทย 3 ชนิด ได้แก่ ข้าว ยางพารา และปาล์มน้ำมัน ที่จะส่งผลให้สินค้าเกษตรแต่ละชนิดมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากขึ้นหรือลดลง โดยศึกษาเปรียบเทียบด้วยเครื่องมือวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) และ BCG Matrix ของบริษัท Boston Consulting Group เพื่อทราบตำแหน่งของสินค้าเมื่อเทียบกับตลาดสินค้านั้น ๆ โดยผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า สินค้าข้าวและสินค้ายางพารา ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการแข่งขันในสินค้า ในขณะที่สินค้าปาล์มน้ำมัน ไทยไม่มีศักยภาพในการแข่งขันในสินค้าปาล์มน้ำมัน ทั้งนี้รัฐบาลจึงควรพิจารณาแนวทางหรือมาตรการการส่งออกของไทยในอนาคตว่าควรเป็นในทิศทางใด เพื่อรองรับสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ (2556) ยังได้วิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทยกับคู่แข่งในอาเซียน ด้วยการใช้เทคนิค Thailand Competitiveness Matrix: TCM และพิจารณาจาก 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยที่สร้างความน่าสนใจให้กับสินค้านั้น (Attractiveness Factors) และปัจจัยด้านการแข่งขันของแต่ละสินค้า (Competitiveness Factors) ตามแนวนอนเพื่อให้ทราบถึงตำแหน่งของสินค้าและกำหนดแนวทางพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มสินค้าที่มีโอกาสในการแข่งขัน ได้แก่ 1) ปศุสัตว์ เช่น ไก่ สุกร นมและผลิตภัณฑ์ 2) โคเนื้อและผลิตภัณฑ์ 3) อ้อยโรงงาน /น้ำตาลทราย 4) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง 5) ผลไม้ เช่น มังคุด ลำไย มะม่วง และ 6) อาหารแปรรูป และกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพใกล้เคียงกับคู่แข่ง ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กุ้ง และไหม สำหรับกลุ่มสินค้าที่จะได้รับผลกระทบจากการแข่งขัน ได้แก่ เมล็ดกาแฟ น้ำมันปาล์ม และมะพร้าว

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าลูกค้าในภาคการเกษตร ทั้งเกษตรกรรายย่อย กลุ่มสหกรณ์การเกษตร หรือภาคอุตสาหกรรมเกษตรในแต่ละประเภทสินค้าเกษตรมีโอกาสและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ผลจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีต่อเกษตรกรในรูปแบบต่าง ๆ ย่อมส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน เพราะกลุ่มลูกค้าเกษตรกรเหล่านี้ เป็นฐานลูกค้าที่สำคัญของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย หากสถาบันการเงินภาคเกษตรใดมีกลุ่มลูกค้าที่ประกอบการอยู่ในกลุ่มสินค้าเกษตรที่มีโอกาสในการแข่งขันที่มากกว่า ย่อมมีโอกาสในการสร้างผลประกอบการที่ดีกว่าเช่นกัน ส่วนสถาบันการเงินภาคเกษตรที่มีกลุ่มลูกค้าหลักอยู่ในกลุ่มสินค้าที่ได้รับผลกระทบจากการแข่งขัน อาจมีแนวโน้มที่จะเกิด

ปัญหาด้านสภาพคล่องในอนาคต จึงควรพิจารณาขยายฐานลูกค้าไปสู่กลุ่มใหม่ โดยเฉพาะลูกค้าภาคเกษตรจากกลุ่มประเทศอาเซียน

ดังนั้น สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย จึงควรพิจารณาถึงวิกฤตและโอกาสของลูกค้าในภาคการเกษตรแต่ละกลุ่มอย่างถี่ถ้วน เพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขันทางธุรกิจ นอกจากนี้สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยยังควรมีแนวทางเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ด้วยการขยายฐานลูกค้าไปสู่กลุ่มลูกค้าเกษตรจากประเทศในกลุ่มอาเซียนมากขึ้นอีกประการหนึ่งด้วย

■ การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายด้านการเกษตรของไทยกับศักยภาพของลูกค้าเกษตรกรในอนาคต

การเชื่อมต่อทางเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้ภาวะเปราะบางภายในประเทศต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน กระแสการปรับตัวด้านกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงข้อกฎหมาย ตลอดจนระเบียบต่าง ๆ ภายในประเทศ ให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภายใต้แผนพิมพ์เขียวก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประเด็นการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย จากพันธกรณีตามแผนพิมพ์เขียวก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC Blueprint ทำให้ประเทศไทยมีกฎหมายที่อาจต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับพันธกรณีดังกล่าวหลายฉบับ (คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ม.ป.ป.) โดยในส่วนของกฎหมายที่กระทบต่อกลุ่มลูกค้าของ สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย ได้แก่ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรดังต่อไปนี้

ในพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 อาจมีการผ่อนคลายคุณสมบัติบางประการของผู้ประกอบการตรวจสอบและรับรองเพื่อเปิดช่องให้มีผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น หรือ ประเด็นเรื่องมาตรฐานสินค้าเกษตรซึ่งมีกฎหมายควบคุมหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 และพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 สำหรับพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ยังมีการกำหนดเรื่องการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ไว้ด้วย อย่างไรก็ตาม สำหรับกิจการวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารหรือด้านเกษตรกรรม จะมีกฎหมายเฉพาะกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานไว้ด้วย เช่น พระราชบัญญัติอาหารฯ หรือ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ ซึ่งอาจต้องแก้ไขกฎหมายเฉพาะดังกล่าวให้รองรับมาตรการตามความตกลงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อาจต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันต่อไป

นอกจากนี้ การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นผลจากการเห็นชอบของผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียนในปี พ.ศ. 2545 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ทำให้ประเทศไทยมีการศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการเกษตรฉบับย่อย ๆ เพิ่มเติมอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น

- พ.ร.บ.กักพืช มีประเด็นเพิ่มเติมในเรื่องของความปลอดภัยทั้งต่อมนุษย์และพันธุ์พืชเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น มีการเพิ่มนิยามของคำว่าพืชควบคุมเฉพาะ ซึ่งต้องมีการกำหนดมาตรการใน

การควบคุมและตรวจสอบสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ตามข้อกำหนดของประเทศผู้นำเข้าก่อนส่งออกนอกราชอาณาจักร รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืชหรือใบรับรองสุขอนามัยพืชด้วย

- พ.ร.บ. พันธุ์พืช มีการแก้ไขโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตรวบรวมขาย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งเมล็ดพันธุ์ควบคุมเพื่อการค้า สำหรับกฎหมายด้านการเกษตรอื่นๆ
- พ.ร.บ. ปุ๋ย มีการกำหนดสัดส่วนสารเคมีในปุ๋ยให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
- พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช มีการเพิ่มสิทธิให้แก่เกษตรกรผู้ค้าและผู้ปลูก มีทางเลือกมากขึ้นในการเลือกชนิดพืชและพันธุ์พืชใหม่ ๆ ที่เหมาะสมตามความต้องการของเกษตรกร รวมทั้งสามารถใช้พันธุ์พืชพื้นเมืองและเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ปลูกได้เองตามปกติ ส่วนพันธุ์พืชใหม่ที่ได้รับการจดทะเบียนคุ้มครอง เกษตรกรยังสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เพาะปลูกในพื้นที่ของตนเองได้นอกจากนี้กฎหมายที่ปรับปรุงใหม่ยังมุ่งใจให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชไทยลงทุนวิจัยปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องเพราะได้รับความคุ้มครองในฐานะผู้คิดค้นพันธุ์
- พ.ร.บ. วัตถุอันตราย ได้ปรับปรุงบทบัญญัติที่ไม่ทันสมัยให้สามารถคุ้มครองสุขภาพอนามัยความปลอดภัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน รวมทั้งปรับปรุงเกี่ยวกับองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวัตถุอันตราย
- พ.ร.บ. ควบคุมยาง มีการผลักดันเพื่อให้เกิดการปรับปรุงกฎหมายโดยสภาเกษตรกรแห่งชาติให้สอดคล้องกับพ.ร.บ. การยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 เพื่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรและผู้ประกอบการธุรกิจการยางของไทย

จะเห็นได้ว่าการปรับปรุงในด้านของกฎหมายดังกล่าวเป็นตัวอย่างข้างต้น ส่งผลโดยตรงต่อผู้ประกอบการในภาคการเกษตรหรือตัวเกษตรกรซึ่งเป็นฐานลูกค้าหลักของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย ในขณะเดียวกันได้ส่งผลกระทบต่อทางอ้อมไปสู่สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยอีกทางหนึ่งด้วย เนื่องจากการปรับเปลี่ยนกฎหมายดังกล่าวทำให้ลูกค้าในภาคการเกษตรต้องมีการพัฒนามาตรฐานสินค้าการเกษตรให้ดียิ่งขึ้น ในแง่หนึ่งอาจทำให้เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นเพื่อยกระดับสินค้าให้มีคุณภาพตามเกณฑ์สากล แต่ในทางกลับกันก็เป็นการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าเกษตรของไทย ให้แข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน สำหรับผลกระทบในทางอ้อมที่มีต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยนั้นพบว่าสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยอาจต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าภาคเกษตร ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบใหม่ เช่น การให้สินเชื่อเพื่อการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ใหม่ให้สามารถตอบสนองได้ทันทั่วถึง

2.2 ผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อคู่แข่งทางธุรกิจของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย

- การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้คู่แข่งทางการค้าของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยเพิ่มสูงขึ้น

เป้าหมายหนึ่งของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ การเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นประชาคมอาเซียนดังกล่าวนี้นี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของการรวมตัวกันทางการเงินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การรวมตัวทางการเงินจัดเป็นส่วนหนึ่งของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นคู่แข่งทางการค้าของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย รวมทั้งตัวสถาบันการเงินรายย่อยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายในปัจจุบัน

การรวมตัวทางการเงิน หมายถึง กระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ธุรกรรมทางการเงินของประเทศสมาชิกสามารถเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างกันได้อย่างคล่องตัว ด้วยการยกเลิกอุปสรรคด้านกฎหมายที่ขัดขวางการค้าเงินธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศ โดยธุรกรรมทางการเงินในที่นี้หมายถึงธุรกรรมใด ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เงินทุนสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีระหว่างภาคการธนาคาร ตลาดตราสารหนี้ และตลาดตราสารทุน ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศที่มีการรวมตัวทางการเงินมีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในตราสารทางการเงินใกล้เคียงกันมากขึ้น (Brouwer, 2005)

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เชื่อว่า การรวมตัวทางการเงินจะส่งผลให้ธนาคารต่าง ๆ มีการแข่งขันกันมากขึ้น เพราะประเทศในกลุ่มสมาชิกจะผ่อนคลายอุปสรรคทางการเงินด้วยการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบภายในประเทศ เพื่อให้ภาคการเงินมีเสรีมากขึ้นและเอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของภาคการผลิตมากขึ้น ธนาคารของประเทศสมาชิกย่อมได้สิทธิพิเศษในการข้ามพรมแดนไปจัดตั้งธนาคารระหว่างกันได้ ดังนั้นการแข่งขันระหว่างธนาคารของประเทศต่าง ๆ ย่อมมีมากขึ้นด้วย ทั้งในด้านการแข่งขันในการพัฒนาประสิทธิภาพของบทบาทของการเป็นตัวกลางทางการเงินและคุณภาพในด้านการให้บริการส่งเสริมนวัตกรรมทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นลีสซิ่งทางการเงิน (Financial Leasing) ประกันภัย หลักทรัพย์ ฯลฯ ที่ช่วยให้ครัวเรือนและภาคการผลิตเข้าถึงบริการทางการเงินจากธนาคารได้มากขึ้น

ดังนั้นผลกระทบจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย ในแง่ของคู่แข่งทางธุรกิจ คือ การเพิ่มขึ้นของคู่แข่งทางธุรกิจ ซึ่งอาจเป็นสถาบันการเงิน ไม่ว่าจะในรูปแบบของธนาคารพาณิชย์ ทั้งที่เป็นของประเทศไทยและของประเทศในกลุ่มสมาชิก รวมทั้งสถาบันการเงินในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ธุรกิจไมโครไฟแนนซ์ ธุรกิจพีซีไฟแนนซ์ เป็นต้น คู่แข่งทางธุรกิจเหล่านี้ อาจเข้ามาชิงส่วนแบ่งตลาดจากสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย

อย่างไรก็ตามในสถานการณ์เดียวกันนี้ หากสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยมีความสามารถในการปรับตัวที่ดีและเท่าทันสถานการณ์ อาจเปลี่ยนแปลงผลกระทบทางลบดังกล่าวให้เป็นโอกาสได้ ด้วยการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจกับสถาบันการเงินอื่น ๆ ในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อต่อยอดธุรกิจให้เติบโตขึ้นไปในระดับระหว่างประเทศได้เช่นเดียวกัน

■ **กฎระเบียบด้านการเงินการธนาคารทำให้สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยรวมทั้งคู่แข่ง ต้องมีการยกเครื่องการดำเนินงานใหม่**

นอกจากผลกระทบที่มีต่อคู่แข่งของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยแล้ว การรวมตัวทางการเงินจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ยังอาจส่งผลกระทบต่อกฎและระเบียบต่าง ๆ ของรัฐ โดยอาจมีการสร้างกฎระเบียบระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนใหม่ ๆ ซึ่ง สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย จำเป็นต้องปรับตัวด้านของกฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

อนาคตของสภาพแวดล้อมทางกฎหมายทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบระหว่างประเทศ ตลอดจนสถาบันระหว่างประเทศ (Global institution) มีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากยิ่งขึ้น พัฒนาการของการเกิดกฎหมายระหว่างประเทศและสถาบันทางกฎหมายระหว่างประเทศมีแนวโน้มจะเติบโตอย่างต่อเนื่อง (Hague Institute for the Internationalization of Law, 2011) กฎหมายและระเบียบโลกต่าง ๆ จะมีการพัฒนาขึ้นมาเพื่อสร้างกฎเกณฑ์ที่เข้มแข็งร่วมกันระหว่างประชาคมโลก เช่น กฎหมายที่เกิดในสหภาพยุโรป โดยกฎหมายและระเบียบโลกมีแนวโน้มที่จะมีความเป็นสากลมากขึ้น กำแพงที่กั้นขวางระหว่างกฎหมายระหว่างประเทศกับกฎหมายระดับชาติจะเริ่มพังทลายลง และมีระบบกฎหมายที่ซับซ้อน มีหลายระดับชั้นเกิดขึ้นมาแทนที่ภายใต้ระเบียบโลกซึ่งแนวโน้มดังกล่าวส่งผลกระทบต่อไทยด้วยเช่นกัน

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมีสถาบันใหม่เกิดขึ้น เช่น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สถาบันดังกล่าวนี้จะเป็นอีกหนึ่งสถาบันระหว่างประเทศที่ส่งผลให้เกิดกฎระเบียบใหม่ ๆ ร่วมกันระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบร่วมกันทางการค้า การลงทุน ตลอดจนกฎระเบียบทางการเงินต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย โดยตรง

ผลจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้ในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเกิดกฎหมายระหว่างประเทศใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเปิดเสรีทางธนาคาร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย เช่น การจัดทำมาตรฐานของธนาคารพาณิชย์อาเซียน หรือ Qualified ASEAN Bank (QAB) ซึ่งจะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานสากลระหว่างสมาชิกในกลุ่มประเทศ

อาเซียนสามารถดำเนินธุรกิจได้ทั้ง 10 ประเทศสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งกฎระเบียบดังกล่าวอาจกระทบต่อระเบียบภายใน สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยโดยตรง กฎหรือระเบียบของธนาคารตัวใดที่ยังไม่สอดคล้องกับกฎระหว่างประเทศดังกล่าว ดังนั้นธนาคารอาจต้องมีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงกฎ ระเบียบต่างให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวด้วยเช่นกัน เพื่อให้สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยได้รับประโยชน์จากกฎระหว่างประเทศได้อย่างเต็มที่

ส่วนที่ 3 : สรุปปัจจัยผลกระทบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย

ผลจากข้อมูลเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่า สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะจากการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหลายประการ ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงโอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) ของ สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย ดังแสดงในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) ของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยจากการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Opportunities	Threats
<p>1) การเปิด AEC ทำให้ สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย มีโอกาสนในการขยายธุรกิจ ไปสู่ประเทศในกลุ่มอาเซียนมากยิ่งขึ้น</p> <p>2) การเปิด AEC ทำให้ สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย มีโอกาสนในการต่อยอดทางธุรกิจกับพันธมิตรในประเทศอาเซียน ได้มากยิ่งขึ้น</p> <p>3) การเปิด AEC ทำให้ลูกค้าเกษตรกรบางประเภทสามารถขยายตลาดไปสู่ประเทศกลุ่มอาเซียนได้มากขึ้น มีรายได้สูงขึ้น มีความต้องการสินเชื่อสำหรับธุรกิจขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสในการขยายฐานลูกค้าให้กว้างขึ้น</p> <p>4) การปรับปรุงกฎหมายในด้านการเกษตรให้มีความทันสมัย สอดรับกับสถานการณ์ในปัจจุบัน มีส่วนช่วยพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้สูงขึ้น อันจะช่วยให้เกษตรกรไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น อันจะช่วยลดความเสี่ยงในเรื่องหนี้เสียให้กับสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยได้</p> <p>5) การเพิ่มขึ้นของกฎ ระเบียบ และมาตรการเฉพาะกลุ่มส่งผลให้ลูกค้าเกษตรกรมีสินค้าที่ดี มีมาตรฐานที่เป็นสากล สามารถแข่งขันและมีอำนาจต่อรองกับประเทศนอกกลุ่มสัญญาดีขึ้นในระยะยาว เกิดผลทางอ้อมแก่สถาบันการเงินภาคเกษตรในแง่ของการได้ลูกค้าชั้นดีเพิ่มมากขึ้นในบางกลุ่มสินค้า</p>	<p>1) การเปิด AEC ทำให้ลูกค้าของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย มีโอกาสนในการเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้หลากหลายยิ่งขึ้นจากธนาคารพาณิชย์อื่นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ อันอาจส่งผลให้ลูกค้าของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยลดลง</p> <p>2) การเปิด AEC ทำให้ลูกค้าเกษตรกรบางประเภท เช่น สินค้าปาล์ม น้ำมัน เมล็ดกาแฟ มะพร้าว มีขีดความสามารถในการแข่งขันลดลง อันอาจทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ลดลงตามไปด้วย เกิดเป็นความเสี่ยงในเรื่องหนี้สูญแก่สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย</p> <p>3) การเปิด AEC ทำให้สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย มีค่าใช้จ่ายการดำเนินงานเพิ่มขึ้นในเรื่องของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเงินของอาเซียน</p> <p>4) การปรับปรุงกฎหมายในด้านการเกษตรให้มีความทันสมัย สอดรับกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทำให้เกษตรกรรายย่อยมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และส่งผลให้เกษตรกรมีต้นทุนการดำเนินงานในเรื่องมาตรฐานต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เกษตรกรที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทันอาจสูญเสียศักยภาพในการประกอบอาชีพไปได้ กระทบโดยตรงต่อลูกค้าของสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยโดยเฉพาะ</p>

ข้อมูลจากตารางสะท้อนให้เห็นว่า การเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น ส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย โดยเฉพาะในมิติด้านฐานลูกค้าและมิติด้านคู่แข่งทางธุรกิจ ทั้งในแง่ที่เป็นโอกาสกับกลุ่มลูกค้าและกับตัวสถาบันการเงินเอง และในแง่ที่เป็นผลกระทบเชิงลบ ซึ่งต้องพิจารณาควบคู่กันอย่างละเอียดไม่ได้เพราะ ผลกระทบในเชิงลบอาจกระทบต่อความมั่นคงต่อสถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยในอนาคตด้วยเช่นกัน

จากผลการศึกษาเบื้องต้นนี้ช่วยให้สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทยตระหนักถึงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและเกิดผลกระทบโดยตรงต่อเสถียรภาพของสถาบันการเงินภาคเกษตรเอง ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ตลอดจนยกระดับการให้บริการให้ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ทัน่วงที หากสถาบันภาคเกษตรของไทยมีความสามารถในการปรับตัวให้เท่าทันกับสถานการณ์ สามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส จัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่อการดำเนินงานได้ ย่อมทำให้สถาบันการเงินภาคเกษตรของไทย ยังคงมีความสำคัญในฐานะผู้ให้บริการทางการเงินแก่กลุ่มเกษตรกรของประเทศไทย รวมทั้งยังเป็นเสาหลักและที่พึ่งที่สำคัญของเกษตรกรไทยส่วนใหญ่ได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2554). **AEC Fact book**. (Online). Available: http://www.dtn.go.th/images/64/inside_aec_factbook.pdf.
- คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ม.ป.ป.). **บันทึก เรื่อง กฎหมายที่อาจต้องแก้ไขให้เป็นไปตาม AEC Blueprint**. (Online). Available: <http://www.lawreform.go.th/>.
- ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560. (2561, 23 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 41 ง. หน้า 22-24.
- ส่วนอาเซียน สำนักงานการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ. (2559). **การค้าการชายในยุค AEC: เจาะตลาดอินโดนีเซีย**(Online).Available: http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=6083&filename=index_2Cached
- สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ. (2556).การเตรียมความพร้อมภาคเกษตรเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “กองทุน FTA: ลดจุดด้อย เสริมจุดเด่นให้เกษตรกรไทยพร้อมสู่ AEC”. (Online).Available: <http://www2.oae.go.th/FTA/PDF/Document/13-6-56/2-AEC -FTA.pdf>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- Brouwer, G. (2005). **Monetary and Financial Integration in Asia: Empirical Evidence and Issues**.Asia Economic Cooperation and Integration, Asia Development Bank, Manila, the Philippines, 269-293.
- Hague Institute for the Internationalisation of Law. (2011). **Law Scenarios to 2030: Signposting the legal space of the future**. (Online).Available: www.lawofthefuture.org.
- KPMG. (2013). **Future State 2030: The Global Megatrends Shaping Governments**. (Online). Available: <http://www.kpmg.com/ID/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/Future-State-2030.pdf>.

